

≡ VILMOS KONDOR ≡

BUDAPESTIN SYNNIT

TAMMI

VILMOS KONDOR:

Budapest noir -sarja

Budapestin varjot (2008, suom. 2012)

Budapestin synnit (2009, suom. 2013)

VILMOS KONDOR

BUDAPESTIN SYNNIT

Suomentanut
TÄHTI PULLINEN

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

70 VUOTTA

HELSINKI

HUNGARIAN BOOKS
AND TRANSLATIONS
OFFICE

KÄÄNNÖSTYÖTÄ ON TUKENUT UNKARIN KÄÄNTÄJÄTALOSÄÄTIÖ
(MAGYAR FORDÍTÓHÁZ ALAPÍTVÁNY).

UNKARINKIELINEN ALKUTEOS BŰNÖS BUDAPEST ILMESTYI 2009.

COPYRIGHT © VILMOS KONDOR, 2009

SUOMENKIELINEN LAITOS © KUSTANNUSOSAKEHYTIÖ TAMMI 2013

PAINETTU EU:SSA

ISBN 978-951-31-7323-4

PROLOGI

Nuori, hoikka tyttö astui epävarmoin askelin veteen johtavien portaiden luo.

Kukaan ei nähnyt nuoren neidon astuvan veteen johtavien portaiden luo. Silminnäkiäjät...

Hän katseli ympärilleen, hänen lisäksi uimahallissa oli vain muutama muu. Vasemmanpuoleisen katsomon kulmalla vanha nainen kietoi pyyhettä huolellisesti ympärilleen, uimakoppien hoitaja pujahti sisään miesten suihkutilan ovesta. Oven avautuessa altaalle kantautui äänekkään keskustelun hälyä, mutta vain hetken. Oikeanpuoleisen katsomon alimmalla penkkirivillä keski-ikäinen mies oli jo jonkin aikaa tuskaillut hiljaa uimalakkinsa kanssa: vaikka hän miten olisi laittanut sen päähänsä, aina jostain pilkisti vähintään yksi hiuskiehkura.

...olivat yhtä mieltä siitä, ettei hänen käytöksessään ollut mitään poikkeavaa. Tässä kohtaa tosin on huomautettava, että leskirouva Elemér Goldbach myöntää itsekkin, ettei hän kuule eikä näe kunnolla. Uimalvalvoja István Jana...

Tyttö horjahti tuskin huomattavasti. Liike olisi riittänyt uimavalvojalle syyksi mennä katsomaan, oliko kaikki kunnossa, mutta hän sattui olemaan suihkutiloissa: hän se siellä kailotti Unkarin vesipallojoukkueen senpäiväisten harjoitusten yksityiskohtia. Tytön pitkät sormet kiertyivät terästangon ympärille, kynnet kävivät valkoisiksi. Tyylikäs uimapuku myötäili tytön kiinteää vartaloa korostaen hänen tavattoman pitkiä jalkojaan. Hän piti kiinni teräskaitesta ja tuijotti veden huuhtelemaa ristikkoa edessään. Yhtäkkiä lievästi kloorinhajuisen, epätodellisen sinisen veden likasi pisara punaista nestettä. Pian se huuhtoutui pois. Vanha nainen ja uimalakkimies eivät olisi huomanneet mitään, vaikka olisivatkin sattuneet vilkaisemaan siihen suuntaan, kaikki tapahtui niin nopeasti. Tyttö nosti käden nenänsä alle. Kädenselälle tipahti toinenkin pisara. Veri levisi kalpealle iholle kuin raskas, öljyinen viini. Tyttö tuijotti veripisaraa häkeltyneenä. Hän nosti päätään ja katsoi kattolamppujen riviä. Valo tuntui sokaisevalta, se tuntui niin voimakkaalta, että tyttö nosti kädet silmilleen kuin peläten niiden vuotavan tyhjiin.

...todisti menneensä vain hetkeksi käymälään, hän kielsi viipyneensä minuuttia kauempaa ja sanoi nähneensä tytön menevän altaan suuntaan, ei muuta. Myös virkailija Benő Kántor sanoi nähneensä tytön altaalla ja katselleensakin tätä hetken aikaa, koska tämä oli näyttänyt niin viehättävältä, mutta sitten hänen ajatuksensa olivat alkaneet harhailla. Katsoessaan seuraavan kerran siihen suuntaan...

Hän yritti muistella, mitä varten hän oli uimahallissa, miksi ihmeessä hän oikein oli juuri täällä ja juuri nyt, teat-

terissahan hänen piti olla, mutta hän ei kyennyt muistamaan. Hän etsi vastausta aivopoimuistaan, mutta löysi vain toisiinsa avautuvia ympyröitä, reunoistaan revenneitä riekaleita, jotka saattoivat olla muistoja, mutta sitäkään hän ei tiennyt varmasti. Niin kuin ei sitäkään, mikä tuo tumma laikku hänen kädenselällään oli. Satoiko täällä? Sisällä? Vain yksi, kaksi pisaraa? Ja nekin olivat pudonneet juuri hänen kädelleen? Hän katsahti uima-altaan peilityyntä pintaa. Hän katseli katselemistaan, mutta kuuli äkkiä hillitöntä karjuntaa. Oli kuin leijona olisi saanut keihään lapojensa väliin. Hän nosti päänsä äkisti ja katsoi kauhuissaan ympärilleen. Vanha nainen oli jo pakannut tavaransa ja selaili *8 Órái Újságia* loputtoman hitaasti, uimalakkimies puolestaan istui katsomossa kasvot käsiin haudattuina. He eivät kuulleet karjuntaa. Olivatko hekin siis mukana juonessa? Varmasti olivat, heidän täytyi olla, he eivät voineet olla kuulematta karjaisua, jota seurasi heti toinen, sitten veden pinnalle syttyi tulirenkaita, ne leiskuivat iloisesti kuin sirkustaiteilijan käsissä, lieskat tanssivat ja tanssivat peilityynellä pinnalla, lähestyivät ja loittonivat, tyttö katseli renkaita peloissaan ja lumoutuneena. Karjahdukset seurasivat toisiaan, mutta sitten ne vaikenivat äkkiä, ja niiden sijaan kuului syvältä kumpuava huokaus. Tyttö ei osannut kuvitella, kuka olisi voinut päästää noin suuren huokauksen ja miksi. Tämähän oli uimahalli. Császár-kylpylä. Tai hetkinen, eihän se niin voinut olla, koska... Mutta hän ei saanut ajatusta loppuun, eikä hän muistanut myöskään, missä uimahallissa hän oikein oli, koska renkaat tanssivat hänen edessään, yhä uhkaavammin ja yhä houkuttelevammin. Ne pyörivät yhä nopeammin,

uudelleen alkanut karjunta muuttui jatkuvaksi, ääni yhä korkeammaksi, tyttö painoi kädet kauhuissaan korvilleen. Vuolaana virtaava veri oli muodostanut kämmenselkään mustanruskean laikun. Nyt veri huuhtoutui ritilän kautta pois, mutta vähitellen punaista nestettä alkoi tihkua myös altaaseen. Samalla kun tyttö kohotti kädet korvilleen, hänen silmänsä kääntyivät nopeasti ylös, kouristus pakotti hoikan ruumiin köyryyn, kädet valahtivat alas, nenästä alkoi vuotaa verta valtoimenaan, ja tyttö kaatui eteenpäin. Kaatuessaan hän löi päänsä teräskaiteseen, ja jos hän ei olisi muutamaa sekuntia aiemmin jo pyörtenyt, niin viimeistään nyt hän olisi menettänyt tajuntansa.

Vanha nainen ja uimalakkimies eivät kuulleet mitään. Tyttö makasi altaan laidalla, oikea jalka roikkui kokonaan vedessä, vasen polvea myöten. Jos uusi kouristus ei olisi ravistuttanut ruumista, hänet olisi löydetty siitä, mutta äkillinen liike sai tytön luisumaan hitaasti veteen. Hän ei tuntenut, kuinka vesi vähitellen täytti keuhkot. Hän hengitti vielä muutaman kerran sisään, yökkäili tajuttomana, oksennus ja ilma poistuivat ruumiista, kuplat kohosivat veden pinnalle, kun taas ruumis alkoi vajota hitaasti altaan pohjalle. Käsivarret ja jalat liikkuivat elottomina, pää kääntyi sivulle, nenästä valui vielä verta, mutta pian vuoto tyrehtyi, koska sydän pysähtyi eikä enää pumpannut verta, joka sekoittui veteen kuin maitotilkka vahvaan aamukahviin. Tytön rintakehä tömähti altaan pohjaa peittäviin kaakeleihin ensimmäisenä, sitten lonkkaluu ja lopulta lähes yhtä aikaa pää, kädet ja jalat. Ruumis oli veltto, kouristukset olivat tipotiessään, pää nousi hitaasti, hyvin hitaasti kaakeleista, kääntyi sitten sivulle, käsivarret ja jalat olivat

suorina, vain pitkät hiukset pyörteilivät suodatinpumpun aikaansaamassa heikossa virrassa.

...hän ei kuitenkaan nähnyt enää mitään. Kántor sanoi poliisille sanasta sanaan näin: ”Luulin, että tyttö oli hypännyt veteen, kun hän oli kadonnut niin nopeasti, mutta en ollut kuullut loiskahdusta eikä vedessä näkynyt pyörteitä.” Kuulusteltuaan kahta silminnäkijää tapahtumapaikalla Unkarin kuninkaallisen valtionpoliisin etsivät päästivät heidät menemään. Uimavalvoja Janan todistajanlausunnossa sanottiin, ettei hän ollut huomannut mitään tavallisuudesta poikkeavaa. Uimahallissa oli tuolloin jo pimeää, sillä säästösyistä valaistusta vähennetään, jos uimareita on niukalti. Uimavalvoja ei nähnyt mitään epäilyttävää, ja muutaman minuutin kuluttua hän pyysi paikalla olevia leskirouva Elemér Goldbachia ja Benő Kántoria poistumaan. Silloin hän huomasi hylätyn pyyhkeen ja muisti nuoren neidon. Hän katsoi vain tavan vuoksi altaaseen ja huomasi sen pohjalla elottoman ruumiin. Hän hyppäsi heti veteen, kiskoi neidon ylös ja yritti elvyttää tätä, mutta turhaan. Sitten hän hälytti poliisin, jonka mainiot miehet eristivät paikan nopeasti ja kuulustelivat silminnäkijöitä.

Tutkimusten johtaja, etsivä József Tuna, paljasti 8 *Órai Újság*in paikan päälle lähettämälle toimittajalle vain, ettei uhria ollut pystytty tunnistamaan, mutta luotettavasta lähteestä saamamme tiedon mukaan kuollut neito oli itse Mancika Molnár, toiselta nimeltään Töyhtö-Lola, eräs Nagymezőnkadun Atelierin kabareelaulajattarista, jolle sekä alan ammattilaiset

että kriitikot ennustivat loistavaa tulevaisuutta. Tarjoamme tarkempia tietoja hukkuneen neidon kuolemasta lehtemme huomisessa numerossa.

8 Órai Újság

18. syyskuuta 1939

YKSI

Varttia vaille kahdelta yöllä, kun ensimmäinen suurempi sotilasjoukko oli ylittämässä rajaa, Zsigmond Gordonia alkoi tosissaan harmittaa, ettei hän ollut ottanut valokuvaajaa mukaansa vaikka olisi hyvin voinut. Ei tietenkään virallisesti: toimitussihteeri oli tähdentänyt, ettei hän saisi ottaa valokuvaajaa mukaansa, eihän koko jutun julkaiseminen ollut varmaa, saati sitten valokuvien. Se ei ollut yllättänyt Gordonia. Eivät toimitussihteerit olleet enää aikoihin saaneet itse päättää, mitä lehdissä julkaistiin, se vastuu oli annettu syyttäjänviraston sensorille.

Siitä huolimatta lehtikuvaaja olisi ollut paikallaan, sillä näky ei totisesti ollut tavanomainen. Gordonille se oli suorastaan ennen näkemätön. Mikä ei sinänsä ollut ihme, eihän hän ollut palvellut suuressa sodassa, ei kulkenut taistelutantereilla, ei hän ollut joutunut edes kutsuntoihin. Kun hän täytti kahdeksantoista, sota oli jo ohi, missään vaiheessa hän ei ollut tuntenut houkutusta valehdella ikäänsä päästäkseen värväytymään monarkian armeijaan vapaaehtoisena. Kunniakulkueita lukuun ottamatta hän ei

ollut vielä koskaan nähnyt näin paljon sotilaita. Se ei kuitenkaan ollut tässä erikoista, vaan jotenkin koko tilanne. Se oli kuin kohtaaminen Cecil B. DeMillen elokuvasta. Gordon seisokeli raja-asemana toimivalla Szolyvan poliisiasemalla muutaman kollegansa kanssa. Rajapuomi oli auki. Joku oli asettanut rakennuksen katolle tehokkaan lampun, joka ei valaissut ainoastaan puomia, vaan heitti valoa myös rajan molemmille puolille. Puolan puolella ei seissyt yhtään valvoja, Unkarin puolella saapujia ohjasivat univormuasuiset poliisit. Satoja ja tuhansia ihmisiä tuli rajan yli joka tunti. Miehiä ja naisia, vanhuksia ja nuoria, perheitä lapsineen, jalan, polkupyörällä, vankkureilla, kuorma-autoilla. Ja sotilaita. Jäyhinä, pystyssä päin, edelleen löyhissä muodostelmassa marssien. He näyttivät lyödyiltä, vaikkeivät olleet taistelua vielä nähneenkään. Eivät he pelkuruuttaan paenneet yhdessä siviilien kanssa, vaan siksi, etteivät muutaakaan voineet: kun Puolan armeija näytti jäävän lännestä tunkeutuvien Saksan ja idästä lähestyvien neuvostojoukkojen väliin, Unkarin hallitus oli päättänyt avata sille rajansa. Tilaisuuteen tarttui jokainen, joka vain kynnelte kykeni. Ihmisiä saapui jatkuvana virtana, valtava määrä hasidistijuutalaisia, mustiin muodottomiin takkeihin puukeutuneita isiä ja pikkupoikia, päässään kipa, jonka alta roikkuivat vain ohimokiharat. Yhdessä heidän kanssaan tuli monta komppaniiallista sotilaita aseet olalla, täysvarustuksessa. He kantoivat mukanaan kaiken, minkä vain saattoivat. Silloin yksi kollega, Gábor Karvaly *Újságista*, tuuppasi Gordonian kylkeen.

– Kai poliisi sentään tietää, ettei tämä ole hyökkäys, vaan että kyse on pakolaisista? hän kuiskasi ilkkurisesti.

– Sitä sinun pitää kysyä poliisipäällikkö Jeneyltä. Gordon osoitti edessään seisovaa ja vilkkaasti elehtivää poliisiupseeria. Karvaly virnisti leveästi, lähti asemalta ja meni poliisiyliluutnantin luo. Gordon näki Karvalyin kysyvän jotakin, mutta poliisin reaktiota hän ei jäänyt katsomaan.

Hän katseli kasvoja, pakenevien sotilaiden ja siviilien kasvoja. Edellisistä näkyi päättäväisyys, jälkimmäisistä helpotuksen sekainen kauhu. Univormuasuiset poliisit pyysyttivät jokaisen, kirjasivat tiedot muistiin ja ohjasivat sitten jalkapatikassa saapuneet armeijan kuorma-autoihin. Polkupyörää järeämmillä kulkuneuvoilla tulleet taas pantiin Budapestin suuntaan kulkevan jonon hännille. Sotilaiden piti luovuttaa aseensa, ne rekisteröitiin ja lastattiin erillisiin kuorma-autoihin.

Gordon vain seisoj ja katseli tyrehtymätöntä ihmisvirtaa. Kollegoilta hän oli kuullut, että tilanne oli sama muillakin raja-asemilla. Pakolaisia saapui rajanylityspaikoille jatkuvasti. Lyhyt rajanpätkä oli avattu salaa ja kaikessa hiljaisuudessa, minkä seurauksena Unkariin oli saapunut tuhansia, kymmeniätuhansia ihmisiä. Sanomalehdet saivat asiasta tietoa vain puskaradiosta, ja vaikka lehtitaloissa tiedettiin, että todennäköisyys saada yksityiskohtainen raportti julkaistuksi oli pieni, tärkeimmät päivälehdet ja jokunen viikkolehtikin lähettivät kirjeenvaihtajansa paikan päälle.

Äkillinen torventoitotus kiinnitti Gordonin huomion. Hän näki ihmisten tekevän tietä kolmelle kuorma-autolle, joiden konepellissä ja valkoisissa pressuissa komeili Punaisen Ristin tunnus. Autojen rekisterikilvet olivat puolalaiset. Gordon lähti heti rakennuksesta ja suuntasi kohti kuorma-autoja, mutta hänen takkinsa tarttui puun oksaan

ja repesi pitkältä matkalta. Hän riuhtaisi takin irti ja kii-
ruhti Punaisen Ristin autoja kohti. Haavoittuneita siis oli
sittenkin? Vai kuljettivatko autot sairaita?

Hänen raivattuaan tiensä ihmisjoukon halki kaksi en-
simmäistä kuorma-autoa oli jo kadonnut pimeyteen,
mutta kolmas pääsi ajamaan vain hiljaa madellen, joten
Gordon astui suoraan sen eteen. Kuljettaja soitti torvea,
mutta toimittaja viittoili tätä pysäyttämään. Ympärillä
ihmiset kulkivat hitaasti mutta varmasti kohti poliiseja.
Gordon meni kuljettajan luokse, joka tuijotti eteensä tyl-
sistynyt ilme kasvoillaan.

– Mitä te kuljettatte? Gordon kysyi.

Mies kohautti olkiaan ja levitteli käsiään.

– Do you speak English? Gordon jatkoi todettuaan, et-
tei puolalainen kuljettaja puhunut unkaria. Mies pudisti
päättään. – Sprechen Sie Deutsch? Gordon kysyi ja saattoi
vain toivoa, ettei kuljettajakaan puhuisi saksaa, koska hä-
nen omat taitonsa eivät ulottuneet paljon tuota lausetta
pidemmälle. Onneksi sama päti kuljettajaan. Nyt Gordon
astui lähemmäs ja tarjosi kuljettajalle savukkeen. Sänki-
leukaisella miehellä oli valtaiset silmäpussit. Hän otti no-
peasti savukkeen, raapaisi tulitikun kynttään vasten ja veti
savua sisäänsä. Gordon yritti elehtien tiedustella, mitä au-
ton lavalla oli, muttei saanut mitään selville. Mies imi sa-
vuketta syvään, heitti sitten tumpin ulos ikkunasta, Gor-
don ennätti hädin tuskin hypätä syrjään. Kuljettaja painoi
kaasua, mutta ajoi niin varomattomasti, että ohi kulkevat
kärryt särkivät auton oikean sivupeilin. – Hitto soikoon,
saamarin... kuljettajalta pääsi unkariksi hänen polkais-
tessaan jarrua. Gordon katsoi miestä yllättyneenä, mihin

tämä vastasi vilauttamalla keltaista hammasriviään, pani vaihteen silmään ja lähti ajamaan hitaasti pois. Gordon meni kiireesti poliisiaseman edessä seisovan poliisipäällikön pakeille. Etsivätarkastaja Lajos Jeney oli viidenkymmenen tietämällä, hänen puvuntakkinsa oli juoponnapiissa, ja hän katsoi Gordonia levottomin silmin.

– Mitä haluatte? hän kysyi tarkkaillen samalla ihmisjoukkoja.

– Tuo Punaisen Ristin kuorma-auto, Gordon sanoi osoittaen sen suuntaan. – Pysäyttäkää se.

Mies katsoi Gordonia. – Miksi minä sen pysäyttäisin?

– Tiedättekö, mitä se kuljettaa?

– Mistä minä sen tietäisin?

– Eikö asia kiinnosta teitä?

– Miksi sen pitäisi?

– Eikö jokainen henkilö- ja kuorma-auto pitäisi tarkastaa? Katsoa, mitä ne kuljettavat?

Jeney ei vastannut Gordonille, hän vain viittasi miehiään raivaamaan tietä kuorma-autolle. Univormuasuiset poliisit häätivät ihmiset tien laidoille huutaen ja pilleihinsä puhaltuen. Gordon katsoi synkkänä, kuinka kolmaskin valkopressuinen kuorma-auto katosi yöhön.

– Mitä te kysyittekään? Poliisi kääntyi Gordonin puoleen.

– Miksi päästitte ne menemään?

Poliisi huokaisi syvään ja kohotti verestävän katseensa Gordoniin. – Koska sellainen käsky kävi, hän vastasi väsyneenä.

– Kuka käski? Gordon kysyi, mutta mies oli jo menossa erään univormuasuisen poliisin luo, ja hetkessä hän oli

kadonnut pakolaisten joukkoon. Gordon otti esiin muis-
tilehtiönsä, kirjoitti siihen muutaman rivin ja lähti sitten
sotilasupseereja kohti, täytyihän jonkun heistä osata kie-
liä, jos ei uncaria, niin englantia ainakin.

KAKSI

Sándor Nemes kumartui lähemmäs kirjoituskoneeseen laittamaansa paperia, tarkasti, mitä oli kirjoittanut, ja jatkoi sitten työtään päättäväisesti. Hän kirjoitti neljällä sormella, kahdella oikean ja kahdella vasemman käden, mutta vuosikymmenten harjoitus oli tuottanut tuloksia: vaimon tarvitsi tehdä vain muutamia korjauksia. Saatuaan sivun valmiiksi eläkkeelle jäänyt etsiväpäättarkastaja veti paperin kirjoituskoneesta ja ojensi sen vaimolleen, joka otti punakynän käteensä, merkitsi virheet huolellisesti ja näytti sitten korjaukset miehelleen, joka tavallisesti nyökkäsi jokaiselle ehdotukselle. Sitten vaimo istuutui oman kirjoituskoneensa ääreen ja kirjoitti kyseisen sivun puhtaaksi. He työskentelivät vaitonaisuina ja toisiinsa tottuneina. Radio soi hiljaa taustalla, eivät he oikeastaan edes kuulleet, mikä ohjelma oli meneillään.

– Sándor, sinun pitäisi hiukan levätä. Nainen laski käntensä miehen olkapäälle. – Teet paljon lyöntivirheitä.

Nemes nyökkäsi, nousi vaivalloisesti, napitti liivinsä ja meni ikkunan ääreen. Puut Szent Istvánin aukion lai-

doilla olivat alastomia, mikä ei Nemesiä harmittanut, sillä hän ei pitänyt kesästä, näin syksyllä sentään saattoi nähdä Tonavan. Sää oli pilvinen, ilta hämärtyvässä, lapset olivat jo lähteneet puistosta. Nemes otti silmälasit päästään ja hieroi nenänvartta. Vaimo astui hänen rinnalleen, pyyhki oikealla kädellään miehen harmaista hiuksista varisseen hilseen pois ja sanoi: – Tule syömään jotakin, Sándor.

– Kirjoitetaan vielä tämä luku loppuun. Nemes kääntyi ja oli juuri aikeissa istuutua takaisin tuolilleen, kun ovikello soi. Hän vilkaisi raskasta seinäkelloa, se oli yli puoli kuusi. – Kuka kumma siellä mahtaa olla? hän mutisi eteiseen mennessään. Ikkunasta näkyi, että ovella seisoi mies. Vanhus avasi oven, mutta sulki sen saman tien vieraan tunnistettuaan. Hän oli jo palaamaisillaan työhuoneeseen, kun ovikello pärähti jälleen. Nemes kääntyi ja näki paperilapun putoavan postiluukusta lattialle. Hän kumartui nostamaan sen. Se oli virallinen paperi, jonka ylälaudassa luki ”Unkarin kuninkaallinen poliisi, Budapestin pääpoliisiasema”. Nemes lukaisi tekstin nopeasti, vaikka hyvin tiesikin, mitä siinä seiso. Hänellä oli itselläänkin jäljennös kirjelmästä kirjoituspöydän lukitussa laatikossa. ”...Asetun tukemaan täysin palvelleen etsiväpäättarkastaja Sándor Nemesin *Tutkimus käytännössä* -nimisen kirjan kirjoittamishanketta (...) tekeillä oleva kirja esittelee uskollisesti ja työn tulokset esille nostoen Unkarin kuninkaallisen poliisin ja Etsiväkunnan työtä vuodesta 1876 aina meidän päiviimme (...) Täten myönnän täysin palvelleelle etsiväpäättarkastaja Sándor Nemesille oikeuden tutustua vapaasti kaikkien pääyksikköjen kansioihin

sekä arkiston asiakirjoihin (...) Onnea ja menestystä toivottaen, dr. Sándor Éliássy...”

– Kuka se on, Sándor? vaimo huusi keittiöstä.

– Jatka vain naputtelua, Teréz, tulen heti.

Nyt postiluukku kolahti uudestaan, tällä kertaa sisään putosi paperisuikaleita. Nemesin ei tarvinnut edes kumartua katsomaan, mitä ne olivat. Jäljennös hänen pitelemästään asiakirjasta, revittynä. Veri alkoi pauhata hänen korvissaan, ja hän veti syvään henkeä rauhoittuakseen. Hän napitti puvuntakkinsa, siveli harmaita viiksiään ja avasi oven. Mies nojasi käytävän kaiteeseen virnistäen, suupielessä roikkui savuke. Solmio oli sitaistu huolimattomasti ja tempoen, raglanhihainen takki roikkui hänen harteillaan kuin kädettömällä mallinukella.

– Lasketteko minut sisään? hän kysyi.

– En, jos ei ole pakko.

– Pakko ei ole kun ei pakoteta, mutta hyötyä siitä voisi olla. Vai häiritseenkö? Olitteko työskentelemässä? Teillä on kuulemma kirja työn alla.

Nemes jätti oven auki ja meni olohuoneeseen. Hän seisautui ikkunan ääreen ja jäi odottamaan. Mies tuli sisään ja heittäytyi huolettomasti sohvalle. Keittiönpuoleinen ovi avautui, ja Terézia astui sisään hymyillen kohteliaasti.

– Ketä minulla on... hän aloitti, mutta Nemes keskeytti hänet.

– Kunnia on tuosta miehestä kaukana, Teréz.

Sohvalla istuva mies nousi seisomaan silmät leiskuen, kääntyi rouvan puoleen ja esittäytyi sotilaallisesti.

– Tibor Wayand, yksityisetsivä. *Küss die Hand.*

Nainen silitti hamettaan.

- Hauska tutustua, hän sanoi muodollisesti.
- Nemes karaisi kurkkuaan.
- Tuo kahvia, ole kiltti, mutta vain sikurikahvia.
- Mikäs nyt on, Nemes? Wayand kysyi ivallisesti Terézin mentyä keittiöön. – Enkö minä ole aidon kahvin arvoinen? Aidon papukahvin?
- Jos minulta kysytte, vanhus vastasi, – ette ole minikään arvoinen. Ja kahvia minä viimeiseksi teihin tuhlausin.
- Minä sentään toin teille töitä.
- Olen eläkkeellä, työskentelen enää kirjani parissa. Ei minua muu kiinnosta. Te kaikkein vähiten.
- Mutta teidän pitäisi tehdä tutkimuksia.
- Arvelinkin, ettei kyse ole veitsen teroittamisesta. Minulla ei ole lupakirjaa.
- Minullapa on. Siitä teidän ei tarvitse olla huolissanne.
- Nemes istuutui nojatuoliin, heilautti polven toisen päälle eikä sanonut sanaakaan.
- Ymmärrän. Wayand nyökytti ja riisui päällystakkinsa. Hän katseli olohuoneessa ympärilleen. Raskas, tamminen astiakaappi täynnä Zsolnayn posliinia. Parvekkeenoven molemmin puolin tummat brokadiverhot. Seinillä hyvää makua osoittavia, mutta mielikuvituksettomia öljymaalauksia ja muutama väritetty etsaus. Tupakkapöydällä nyplätty pitsiliina, ikkunan edessä seisovassa kukkatelineessä huonekasveja.
- Onko tuo Ferenc Innocent? Wayand osoitti astiakaappin yläpuolella roikkuvaa naisen muotokuvaa.
- On.
- Rahalle teillä ei näy olevan tarvetta, Wayand tuumasi.
- Eikä työllekään, sanoi Nemes päätään pudistaen.

– Sanotteko itse vaimollenne, että siivoaisi paperiroskat eteisestä, vai sanonko minä? Wayand kysyi äkkiä kovaan ääneen.

Nemesin käsi puristui nyrkkiin. – Jos kerrankin vielä puhutte tuohon tapaan minun kotonani, niin...

Yksityisetsivä levitteli käsiään.

– Anteeksi, hän sanoi katuvaiseen äänensävyyn. – Menetin malttini.

Nemes tutki vaiti miehen kasvoja. Tasaisista piirteistä huolimatta niissä oli jotain, joka sai hänet tuntemaan olonsa epämukavaksi, vaikka he olivat tavanneet vain kahdesti. Wayand siirtyi istumaan sohvan reunalle ja alkoi naputtaa pöytää sormillaan. Nemes ei vielääkään sanonut mitään.

– Kolmannen valtakunnan sotilaat marssivat syyskuun ensimmäisenä Puolaan kostaakseen Saksaa kohdanneet julmuudet, Wayand aloitti, – jolloin maassamme asuvat puolalaiset pystyivät pystyyn keräyksen maanmiehilleen. Kokoon saadun summan he luovuttivat Puolan Punaisen Ristin tšekäläiselle edustajalle, joka on muuan Wytold Podorowski. Tämä Podorowski osti rahoilla merkittävän määrän lääkkeitä ja huumausaineita, jotka oli tarkoitus käyttää haavoittuneiden sotilaiden parantamiseen. Ei sillä, että lääkkeistä olisi mitään hyötyä. Eivät he kuitenkaan Hitlerille mitään mahda.

Hän pudisti päätään.

– Oliko heillä keskustelimen lupa?

– Koska myös lähetystö osallistui hankkeeseen, olisi ollut turha yrittää ilman, Wayand vastasi. – Eipä sillä että huumausainevalvonnan keskustelintä olisi voinut ulko-

puolelle jättää. Huumausaineita voi ostaa ja myydä, tuoda maahan ja viedä maasta vain keskuselimen luvalla. Mutta sen te tiedätte itsekin.

Nemes nyökkäsi. Silloin vaimo astui huoneeseen tarjontinta kantaen. Hän laski kummankin miehen eteen kuppillisen kahvia ja Nemesille lisäksi neljään osaan leikatun omenan. Wayand kohotti kuppiaan, siemaisi ja sanoi arvostavasti: – Sikurikahviksi tämä on oikein hyvää. Terézia vastasi miehen kohteliaisuuteen lyhyellä nyökkäyksellä ja poistui huoneesta.

– Monesko päivä tänään onkaan? Wayand kysyi.

– Yhdeksästoista, Nemes vastasi.

– Lähetys lähti kahdentenatoista päivänä kohti Puolaa. Kolmessa kuorma-autossa oli etupäässä sidetarpeita, särkylääkkeitä sekä lääkemorfiinia ja -kokaiinia, mutta tilanteen kiristyessä ja neuvostojoukkojen saapuessa kävi selväksi, etteivät autot pääsisi Puolassa kovin pitkälle. Niiden käskettiin palata takaisin, mutta virallisesti autot eivät ole saapuneet Unkariin.

– Mitä tarkoitatte?

– Silminnäkiäjät kyllä väittävät nähneensä rajalla Punaisen Ristin kuorma-autoja, mutta ne eivät ole saapuneet Puolan lähetystöön eivätkä Puolan Punaisen Ristin tšekkiläiselle toimistolle.

– Yritättekö sanoa, että ne ovat kadonneet?

– Kuormineen päivineen.

– Kuka tarvitsee sellaisen määrän lääkkeitä ja mihin?

– Siitä teidän pitäisi ottaa selvää.

– Minunko? Ja miten?

– Kuinka selvititte Biatorbágyin juna-attentaatin?

BUDAPEST NOIR

BUDAPEST 1939. Sota on syttynyt, ja Unkarin rajan tukkivat kymmenet tuhannet puolalaispakolaiset. Budapest kuohuu, ja hetki on otollinen poliittisille ääriliikkeille ja rikollisille.

Nuori nainen surmataan budapestiläisessä kylpylässä. Samoihin aikoihin rikosreportteri Zsigmond Gordonin nuori virkaveli ja tämän rakastettu kuolevat kokaiinin yliannostukseen. Gordon alkaa tutkia kuolemantapauksia. Myös Sandor Nemes, eläkkeelle siirtynyt etsivä, saa erikoisen työtarjouksen: hänen täytyy jäljittää kadonnut lääkelähetys. Mutta tuntuu kuin tutkimusten kannoilla kulkisi joku, jonka tehtävä on pyyhkiä niiden tulokset jäljettämiin. Nemesin ja Gordonin tiet risteävät, ja vähä vähältä paljastuva totuus on järkyttävämpi kuin kumpikaan olisi osannut arvata.

Vilmos Kondorin tyylikkään dekkarisarjan toinen osa, *Budapestin synnit*, vie lukijan sodanaikaisen Budapestin nurjalle puolelle, alamaailmaan, jossa huumekauppa ja uhkapeli kukoistavat, kuohuviini ja tupakansavu täyttävät hämyiset peliluolat, ja naiset ovat hyvin kauniita – ja hyvin petollisia.

”Kondorin proosa on tiivistunnelmaista ja hyvin visuaalista: lukija haistaa ja maistaa hänen kuvaamansa maailman ja jää malttamatta odottamaan sarjan jatko-osia.”

LEENA LEHTOLAINEN

www.tammi.fi • ISBN 978-951-31-7323-4 • 84.2

Kannen kuva: Ernő Vadas

